
2

Afscheid van het lid Dijsselbloem

Aan de orde is **het afscheid van het lid Dijsselbloem (PvdA)**.

De voorzitter:

Wij beginnen met het afscheid van collega Dijsselbloem. Hij heeft een afscheidsbrief geschreven. Die ga ik nu voorlezen.

"Geachte voorzitter,

Met deze brief informeer ik u over mijn besluit om per 25 oktober mijn Kamerlidmaatschap neer te leggen. Ik verlaat daarmee de Nederlandse politiek. En dat valt me zwaar.

Ik kan alleen maar met dankbaarheid terugkijken op ruim twaalf jaar Kamerlidmaatschap en bijna vijf jaar ministerschap. Een intensieve tijd, waarin onder onze ogen de samenleving razendsnel is veranderd en we de opdracht hadden Nederland steeds weer aan te passen, met behoud van de verworvenheden waar we zo trots op zijn. Ik heb geprobeerd in mijn "politieke tijd" daar vanuit mijn sociaal-democratische idealen aan bij te dragen. Ik leen het begrip "politieke tijd" van Saskia Stuiveling; de tijd die ons is gegeven, de beschikbare tijd. En die verhoudt zich slecht tot de vele ambities die we hebben.

Als optimist geloof ik in voortdurende verbetering van de samenleving, in kleine stapjes. Maar de crisis dwong ons grotere stappen te zetten. En deze brachten ons waar we nu zijn. Nederland doet het weer goed, we zitten in de kopgroep van Europa en de eurozone is weer een motor van de wereldeconomie. De Partij van de Arbeid heeft daar opnieuw aan bijgedragen. En daar ben ik trots op. Maar de grote stappen van de afgelopen jaren hebben ook hun sporen nagelaten. En de uitslag van 15 maart is de politieke prijs die daarvoor betaald is. Deze uitslag brengt ons in een nieuwe periode waarin mijn partij de koers opnieuw moet uitzetten voor de toekomst.

Het is nooit af en dat maakt het bepalen van het moment van vertrek zo moeilijk. De afweging weer op de lijst te gaan staan was deze keer moeilijker dan ooit. Mijn naasten hebben ook aandacht nodig, meer dan ik ze de afgelopen jaren heb kunnen geven. Loyaliteit aan mijn partij en de plicht die ik voelde om in de campagne ook verantwoording af te leggen over de gemaakte keuzes in de afgelopen jaren, gaven de doorslag.

De verkiezingsuitslag van 15 maart heeft uiteindelijk toch het moment van vertrek bepaald. De Partij van de Arbeid, mijn partij, moet verder en heeft daarvoor negen kanonnen nodig. Ik ben nu tot de conclusie gekomen dat ik in deze rol, in deze fase, die vuurkracht niet heb.

Voorzitter, ik verlaat nu de Kamer. Ik zal de komende maanden, tot medio januari, mijn mandaat als voorzitter van de eurogroep afmaken. Het was een eer zo veel jaren lid te mogen zijn van uw Kamer, deel uit te maken van het kabinet-Rutte-Asscher en Nederland te hebben mogen vertegenwoordigen in het buitenland. Ik dank u, de collega's en alle medewerkers voor de fijne samenwerking. Het ga u goed.

Jeroen Dijsselbloem".

(Applaus)

De voorzitter:

Nu ga ik iets terugzeggen. Geachte heer Dijsselbloem.

Lieve Gerda, Josha en Sam, van harte welkom.

Lieve Jeroen,

Toen je in 1998 door de PvdA werd gevraagd om op de kandidatenlijst te staan, ben je gaan praten met PvdA-Kamerlid Servaes Huys. Hij zei tegen je: "Weet je, in de politiek gaan is helemaal geen moeilijke beslissing. Eruit stappen, dat is pas moeilijk. Wanneer laat je het achter je en hoe?"

Dat moment is nu aangebroken. Vandaag laat je de Tweede Kamer en de nationale politiek achter je. Je doet dat met een bezwaard gevoel, zei je in je brief. Maar het vuur is gedoofd, en je wil plaatsmaken voor een nieuwe generatie.

Veel mensen zullen zich jou herinneren als minister van Financiën en voorzitter van de eurogroep. Wat weleens wordt vergeten, is dat je geschiedenis in de Kamer aanzienlijk langer is. Die begon in 1993, als beleidsmedewerker. Je leerde de PvdA en de Kamer van binnenuit kennen. Vijf jaar later werd je Kamerlid met als portefeuille openbaar vervoer, ruimtelijke ordening en belastingen en later veiligheid, integratie en vreemdelingenbeleid.

Met je zakelijke en oplossingsgerichte houding wist je dingen voor elkaar te krijgen. In 2004 diende je samen met oud-fractiegenoot Mariëtte Hamer en Margot Kraneveldt, toen van de LPF, een initiatiefwetsvoorstel in dat scholen verplichtte een bijdrage te leveren aan de integratie van leerlingen in de Nederlandse samenleving. Dat voorstel werd in 2005 door de Eerste Kamer aangenomen. In 2010 was je lid van de parlementaire werkgroep Toekomstverkenning jeugdzorg. Het rapport dat de werkgroep opleverde, heeft een belangrijke rol gespeeld bij de decentralisatie van de jeugdzorg.

Maar de meeste waardering heb je gekregen voor je voorzitterschap van de commissie Onderwijsvernieuwingen, in de volksmond: de commissie-Dijsselbloem. Met dat onderzoek heb je een steen in het water gegooid, en de kringen bleven we lang zien. Vanaf de presentatie van het rapport is in meer dan 100 debatten gerefereerd aan de commissie-Dijsselbloem. De vraag die tijdens debatten over vernieuwingen in het onderwijs tot op de dag van vandaag wordt gesteld, is: "Is het wel Dijsselbloem-proof?" Een van de docenten die deelnamen aan een hoorzitting van de commissie mailde jou na afloop. "Hoewel ik geen PvdA-stemmer ben", schreef hij, "wil ik u complimenteren met uw optreden als voorzitter van de onderzoekscommissie. Respectvol, doch vasthoudend en kritisch bewaakt u de rode draad tijdens de verhoren."

Het is een kwalificatie die je vaker over jou hoort. In 2013 riep de parlementaire pers je uit tot politicus van het jaar. Ze noemden je "koelbloedig" en "goed in het blussen van binnenbranden". Wouter Koolmees zei ooit dat je zakelijk en feitelijk bent, van de heldere lijn. "Jeroen", zo zei Kool-

mees, "heeft heel veel geduld en is heel straight. Als hij ergens een mening over heeft of iets onzin vindt, dan zegt hij dat." En volgens Elbert Dijkgraaf ben je iemand met sterke idealen, maar weet je die goed te scheiden van wat er in jouw ogen in een deal te halen valt. En, ook een citaat van Dijkgraaf: als er iemand begint te boksen, boks je terug.

(Hilariteit)

De voorzitter:

Ja, dat heb je allemaal gezegd, Elbert. Jeroen, je bokst terug, maar altijd op de inhoud.

Jeroen, vandaag stap je uit de Kamer en uit de politiek, kort nadat de nieuwe Kamer is aangetreden. Het is geen geheim dat ik dat jammer vind. Iedereen maakt daarin z'n eigen afweging, maar ik denk dat je kiezers je zullen missen. Wij zullen je missen. Ik ga jou ook missen. Bijna twintig jaar heb ik met jou nauw samengewerkt.

Wat we ook gaan missen, is jouw hart voor onze democratie. "Nederland is een sterk en welvarend land", zo zei jij ooit, "omdat we aan het einde van het politieke debat in staat zijn om tot overeenstemming te komen." Dat was voor jou de kern: het zoeken naar consensus. Je ontleedde grote problemen in kleine blokjes, om vervolgens stap voor stap naar een gezamenlijke oplossing toe te werken. Die methode combineerde je met een enorme dossierkennis. Je wist álles, ook van de dossiers van bewindslieden en, weet ik uit eigen ervaring, ook van alle fractieleden. Dat was soms prettig, maar soms ook heel erg irritant.

Na bijna twintig jaar in het centrum van de macht, vol in de schijnwerpers, ga je op zoek naar iets wat het vuur weer doet oplaaien. Je gaat er vast rustig over nadenken in je tuin in Wageningen, tussen de kippen en de varkens. Of misschien op de dansvloer, tijdens Sunday Salsa in Café Loburg. Je wordt er vrolijk van!

(Hilariteit)

De voorzitter:

Lieve Jeroen, wat er ook op je pad komt, namens de hele Kamer wil ik je ontzettend bedanken voor je jarenlange inzet en wens ik je alle goeds. Dank je wel.

(Applaus)

De voorzitter:

En nou een saaie mededeling: van dit ontslag is mededeling gedaan aan de voorzitter van het centraal stembureau en aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Het is een raar moment, maar we gaan toch door. We gaan naar de stemmingslijst.